

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תרומה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק בא

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לזכות

החתן הת' זאב והכלה מרת שרה מושקא שיחיו

הלר

לרגל נישואיהם בשטומ"צ, ביום ה', ל' שבט - אדר"ח אדר, ה'תשע"ח

„ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות“

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' דוד וזוגתו מרת ח' שיחיו הלר

הרה"ת ר' שלום וזוגתו מרת מלכה יהודית שיחיו אלחראר

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. שם הפרשה – „תרומה“

כבר דובר פעמים רבות¹ על שמות הפרשות בתורה: אמנם, בפשטות נקראת כל פרשה על שם התחלתה, אך כיון שקריאת שם הפרשה הוא מנהג ישראל, והרי מנהג ישראל תורה היא², וכל עניני התורה מדויקים ביותר, הרי מובן, ששמה של כל פרשה מבטא את תוכנה המיוחד של הפרשה³.

כפי שמוכן גם מדברי הבעל-שם-טוב⁴ לגבי עניני העולם בכלל, ש„שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש“ הוא חיותו של הדבר, ורומז על תוכנו.

וענין זה, ששם הפרשה אינו רק סימן בלבד, מוכח גם משמה של פרשתנו – „תרומה“⁵: אם נאמר ששמה של כל פרשה הוא רק על שם התחלתה, ורק משום שיש צורך בשם שונה לכל פרשה, אי אפשר, לרוב, לקבוע את שם הפרשה לפי המילה הראשונה ממש, כיון שמספר פרשות פותחות באותן מילים, כגון: אלה תולדות, ויאמר ה' וכדומה. ולכן הכרחי לבחור מילה הכתובה בסמוך לתחילת הפרשה, אך מבדילה פרשה זו מפרשות אחרות –

ולפי זה לא היה צריך לקרוא לפרשתנו בשם „תרומה“, אלא במילה „ויקחו“⁶ הכתובה לפני כן וסמוכה יותר לתחילת הפרשה.

מכך מובן שקריאת הפרשה בשם „תרומה“ אינה רק כדי לסמנה, ולהבדילה מפרשות אחרות, אלא

(1) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך.
 (2) ראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.
 (3) להעיר ממדרש תרומה פ"ב: בכל הספרים הקדושים יש בהן חכמה ובינה ודיעה למה נכתבו ונקרא שמם כו' למה נקרא שמו בראשית כו'.
 (4) ראה שער היחוד והאמונה פ"א.
 (5) עוד הוכחה לה – מפ' נח ותולדות, כמשנ"ת במ"א (ראה לקו"ש ח"ה ע' 354 ואילך. ועוד).
 (6) עדי"ו נקרא ברמב"ם בסדר תפלות שלו (ויקחו לי).
 ובראשית ריש פרשתנו: בפרשת ויקחו לי תרומה. אבל במנהג ישראל בכ"כ מקומות (ברובם), בכל החומשים שראיתי וכו' נקרא – תרומה. וראה עדי"ו בכמה סדרות, דנקראות ברמב"ם אחרונים(?) בשם אחר (ובתיבה אחת), ולדוגמא: ואתה תצוה, תצוה (הובא ונת' בלקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 364 וש"ג); „פקודי“, אלה פקודי (ראה לקו"ש חכ"א ע' 250 הערה 3); זאת תהי', „מצורע“ (ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 105, 108 ואילך); „ויקח קרח“, „קרח“ (לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 207. וש"ג); „ראשי המטות“, „מטות“, „אלה מסעי“, „מסעי“ (לקו"ש ע' 412. וש"ג). ועוד.

משום ששם זה מבטא את תוכן הפרשה, ואת המיוחד אותה מפרשות אחרות.

יש להבין: בנוסף לכך שהמילה „תרומה“ איננה מבטאת, לכאורה, את תוכן הפרשה כולה, כדלהלן בסעיף ב', הרי יותר מכך: הענין של „תרומה“ איננו חידוש המיוחד דוקא פרשה זו, כי ישנם מספר סוגים של „תרומה“, כדברי חז"ל⁷ „עשר תרומות הן“, ופרשתנו עוסקת רק בסוג אחד של תרומה – התרומה למלאכת המשכן. ואפילו לפי דרשת חז"ל⁸, הרי רק „ג' תרומות אמורות כאן“. ובמיוחד כאשר „תרומה“ סתם היא התרומה הניתנת לכהן⁹, ואם כך כיצד ניתן לומר שהשם „תרומה“ מביע את התוכן המיוחד של פרשה זו כולה, כאשר ענין התרומה נלמד בפרשות אחרות בתורה ביתר הרחבה¹⁰ מאשר תרומת המשכן כאן?

ב. תוכן הפרשה – עשיית המשכן

ועוד: התוכן המיוחד של פרשתנו הוא, בפשטות – הציווי אודות מלאכת עשיית ובנין המשכן. ולכאורה אין ענין זה מובע כלל במילה „תרומה“, המבטאת רק את ההפרשה והנדבה של ישראל לצורך המשכן, אך לא את עשיית המשכן – „ועשו לי מקדש“. וכיצד ניתן אפוא לומר, שתוכן הפרשה – עשיית המשכן – מובע במילה „תרומה“?

השאלה על כך אף קשה יותר: לכאורה, מתאים היה יותר, שהפרשה תפתח בפסוק¹¹ „ועשו לי מקדש...“, שהוא, היסוד והתמצית של כל הציוויים בפרשה, כולל הציווי „ויקחו לי תרומה“, אשר הוא כדי לאפשר את קיום הציווי „ועשו לי מקדש“. ואם כך, צריך היה לכתוב תחלה „וידבר... ועשו לי מקדש...“ ורק לאחר מכן צריכים היו להופיע הציוויים אודות אופן הביצוע בפועל: „ויקחו לי תרומה...“ – נדבת המשכן, ולאחר מכן אופן בניית המשכן¹².

(7) ברייתא דמלאכת המשכן בתחלתה. יל"ש כאן עה"פ. וראה פ"י הר"א בן הרמב"ם ריש פרשתנו.
 (8) ירושלמי שקלים פ"א ה"א. פרי"ר ר"פ. אמרו רבותינו.
 (9) בברייתא דמלאכת המשכן שם: תרומה גדולה. אבל ביל"ש כאן: מתחיל תרומה (סתם), תרומת מעשר. וכ"ה להלן בברייתא שם כשמתחיל לפרט: תרומה תרומת מעשר כו' לכהנים.
 (10) ראה בס"פ קרח.
 (11) כה, ח.
 (12) ועי' מ"ש הרמב"ם ריש פרשתנו (וראה פ"י בעקב יוד, ה)

לבנות את בית המקדש.

ובנוגע אלינו הכוונה – לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ שהוא יבנה ע"י משיח צדקנו, „ובנה מקדש במקומו“, וע"פ דברי הרמב"ם⁷ „הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר“, מובן שכך הוא גם בנוגע לבית השלישי, שכאו"א מישראל ישתתף בזה ע"י נדבותיו, אנשים ונשים, ויש לומר – גם טף (כפי שהי' בנדבת המשכן).

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגבוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ אַז דאָס וועט אויפגעבויט ווערן דורך משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷, "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", איז מובן אַז אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צום בית שלישי, אז יעדער איד וועט זיך אין דעם משתתף זיין ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – אויך טף (ווי ס'איז געווען בנדבת המשכן).

(משיחות לילות ד', ה', ו' ושבת קודש פ' תרומה תשנ"ב)

- (5) ה'ל' מלכים רפי"א ובסופו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418 ואילך. וש"נ.
- (6) ל' הרמב"ם שם ספ"א.
- (7) ה'ל' ביהב"ח פ"א הי"ב.

בדורנו זה – הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה – לאחרי שסיימו הכל, וצריכה להיות רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל – ודאי שהקב"ה מברך כאו"א מישראל בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד לאופן (כפי שהי' ב"מי צאתך מארץ מצרים" כן גם עתה "אראנו נפלאות"¹) – ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים** חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים"² . . .

כדי . . . לנצל את העשירות ("זהב כסף ונחושת וגו'") כדי לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוך כל א' וא'), כולל – גם ע"י נתינה לצדקה לבנות בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט"³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל הפירוש "בתוך כל א' וא'" – הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש הפירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – שעל בני מוטל החיוב

מכך שהתורה מקדימה את הציווי "ויקחו לי תרומה" לפני הפסוק "ועשו לי מקדש", מובן ההיפך, שהמילה "תרומה" מבטאת את תוכן ענין המשכן יותר מאשר הפסוק "ועשו לי מקדש"!
ויותר מכך: ענין המשכן הוא, לכאורה, ההיפך מענין התרומה: תכליתו של המשכן היא כשמו – "ושכנתי" ¹¹ בתוכם¹³. כלומר, לא עשיית המשכן, "ועשו לי מקדש", אלא השראת השכינה בתוך המשכן, וכל עוד אין מתקיים הענין של "שכנתי", למרות שהבנין כבר מושלם כולו, עדיין אין זה משכן באמת¹⁴.

והשראת השכינה במשכן יכולה להיעשות רק על ידי רצונו וכחו של ה' יתברך הכל יכול, כדברי שלמה¹⁵: "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי הבית הזה"¹⁶, שוהיה התמיהה על כך ששכינתו הבלתי מוגבלת, אשר "השמים ושמי השמים – כולל העולמות העליונים – לא יכלכלוך" קשורה ושוכנת "בבית הזה". ובכך מודגש, שהדבר הוא רק מצד כחו הבלתי מוגבל של הקדוש-ברוך-הוא¹⁷, ולא עקב כחו ופעולתו של האדם למטה –

ואילו משמעות המילה "תרומה" מדגישה, להיפך, את פעולתו של האדם, ולא את השראת האלקות במקדש מלמעלה. ויותר מכך: במילה "תרומה" – ולא "מקדש" – אין נרמז אפילו כיצד הופכת נדבת המשכן להיות של הקדוש-ברוך-הוא, אלא רמזה כאן רק ההפרשה מצד האדם¹⁸.

הטעם ש"הקדים הארון והכפורת", אף שקדם במעשה הוא עשיית המשכן את אהלו ואת מכסו, "כי הוא מוקדם במעלה" ד"עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון".
13) ראה ראב"ע כאן בה, ה.
14) ראה פרש"י שמיני ט, כג. וראה אה"ח פרשתנו כה, ח סד"ה ונראה שזוהו הפי' (והחילוק): ועשו לי (ותיכף נעשה) מקדש, וכאשר שרתה בו שכינה – ה"ז משכן. וראה כלי יקר (כ, א) ד"ה ואת המשכן תעשה.
15) מלכים א, ח, כו.
16) ועד"ז אמר משה לגבי המשכן – ראה פסיקתא דר"כ פ"ב סוף פ"ו. פס"ר ספטי"ו. תנחומא תשא י"ד (ועוד).
17) וראה אה"ח יוצא קעה, ב ואילך. ביאור"ז (להצ"צ) יוצא ע' קך ואילך. ספר המאמרים פר"ת ס"ע קפג ואילך. ד"ה רב ברכ"י (פי"ג) ד"ה האומנם תרמ"ג.
18) כפרש"י עה"פ ד"ה תרומה, הפרשה" (וכן הוא בת"א ותיב"ע כאן). והמשך בפרש"י: "פרישו לי ממנום נדבה", היינו בפ' הכתוב, ויקחו לי תרומה", וכמשך (ויסו) לפירושו "ויקחו לי תרומה – לי לשמי". וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 301 ואילך.

ג. לשם מה מפורטת בניית המשכן?
כדי להבין זאת, יש להקדים שאלה כללית בענין זה: מדוע מספרת התורה בהרחבה רבה כל כך על תרומת המשכן, עשיית קרשי המשכן, היריעות וכו' וכשאלת חז"ל¹⁹, "מאי דהוה הוה" (=מה שהיה – היה!) התורה בעצמה אומרת שהמשכן הוא ארעי, כנאמר²⁰, "ואהיה מתהלך באהל ובמשכן", וזו ציווי רק, "לפי שעה"²¹ כמו שנאמר²² כי לא באתם עד בירושלים²³, בית עולמים. ואם כך, לשם מה חשובים פרטי המשכן לישראל לדורות, בכל התקופות ובכל המקומות²⁴, גם לאחר שהמשכן נגנז²⁵, ובמקומו נבנה בית המקדש?

את הסיפור והדינים של בנין בתי המקדשות, למרות שגם הם חרבו, צריכים ישראל לדעת בקשר למקדש שלעתידי, כי רוב ועיקר הבנין שלעתידי מבוסס על סדר הבנין של הבית הראשון והשני²⁶. אך מדוע חשוב לדעת עתה גם את כל הפרטים של תרומת המשכן ועשייתו²⁷?

יותר מכך: לגבי בית המקדש, הקריאה והלימוד של פרטי בנין הבית אינם מהווים רק הכנה לבנין שלעתידי, כי "כשיבנה במהרה בימינו יש לשמור ולעשות התבנית ההוא"²⁸, אלא יותר מכך: על ידי הלימוד והעיסוק בצורת הבית, הרי – כפי שאמר הקדוש-ברוך-הוא – "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקים בבנין הבית"²⁹, וכחסבר חז"ל²⁹,

19) יזמא ה, ב. ועוד.
20) שמואל ב ז, ו. ועי' פרש"י שם. וראה חז"ל רמא, א. ובכ"מ.
21) לשון הרמב"ם ריש הל' בית הבחירה.
22) ראה יב, ט.
23) ראה רמב"ם שם ה"ג.
24) בפרש"י (כה, ט): וכן תעשו לדורות אם יאבד אחד מן הכלים או כשתעשו לי כלי בית עולמים כגון שולחנות ומנורות וכיורות ומכונות שעשה שלמה כתבנית אלו תעשו אותם. אבל זהו רק בנוגע לכלי המשכן, אבל לא בנוגע למשכן עצמו. ולהעיר מרמב"ן שם: ולא ידעתי שיהי' זה אמת שיתחייב שלמה לעשות כלי בית עולמים כתבנית אלו. וראה רא"ם גיא"ט ט"ז לפרש"י. ובארוכה אה"ח שם.
25) סוטה ט, א.
26) ראה רמב"ם בהקדמתו לפיה"מ בנוגע למס' מדות. ובפתיחה למס' מדות מתיר"ט.
27) וראה בארוכה אה"ח שם.
28) ל' הרמב"ם בפיה"מ שם.
29) תנחומא צו יד. ובכ"מ.

הוספה

בשורת הגאולה

פז.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט, און עס דאַרף נאָר זיין קבלת פני משיח צדקנו בפועל – איז זיכער אַז דער אויבערשטער בענטשט יעדער איד מיט עשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, ביז באופן (ווי ס'איז געווען „כימי צאתך מארץ מצרים“ אזוי איז אויך איצטער „אראנו נפלאות“) – אַז „אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים“² . . .

בכדי . . . צו אויסנוצן די עשירות („זהב וכסף ונחושת וגו'“) אויף מאַכן פון דער אייגענער שטוב אַ משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל – אויך דורך געבן צדקה אויף אויפבויען אַ בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, „מקדש מעט“³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – אויפבויען דעם בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים אין דעם פסוק „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, כולל דעם פירוש „בתוך כל א' וא'“ – איז דאָך אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש איז דער פירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – אַז אידן האָבן דעם חיוב צו אויפבויען דעם בית המקדש.

ובנוגע אלינו מיינט עס – צו אויפבויען דעם בית המקדש השלישי,

(1) מיכה ז, טו.

(2) בכורות ה, ב. וכו' בתנחומא בשלח כה. הובא בפרש"י בא יג, יג (וראה לקו"ש חט"ו ע')

(3) הערה 253*.

(4) יחזקאל יא, טו. מגילה כט, א.

(5) שבת סג, א. וש"נ.

על ידי כך מבטיחים שלא יהא „בנין ביתי בטל“³⁰. במה דברים אמורים – כאשר הקריאה והלימוד הם בענינים של בנין בית המקדש, שבנינו היא מצוה לדורות, אם כי בפועל אי אפשר לבנותו כעת³¹. אך המשכן הרי היה ציווי רק לדורו.

ד. בניית המשכן – שלב בניית בית המקדש

לכאורה ניתן היה להשיב, כפי שכבר דובר בהרחבה³², שהציווי „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“ אמנם נאמר בקשר לבניית המשכן, אך זהו ציווי לדורות על בניית „בית לה'“³³ – ציווי על כל בתי המקדשות, כולל המקדש שלעתיד. שאת הציווי על כל בתי המקדשות לומדים מהציווי על בניית המשכן.

זאת, ועוד: אמנם, צורת ופרטי מדות האורך והרוחב של בית המקדש היו שונים מהמשכן, אך הענינים העיקריים שבו היו בדומה למשכן, כמבואר ברמב"ם³⁴. כמו כן לומדים מהציווי על תרומת ונדבת המשכן לגבי בית המקדש, ש„הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם אנשים ונשים“³⁵.

ולפי זה מובן, שגם הקריאה והלימוד אודות מלאכת המשכן חשוב ומסייע לבניית בית המקדש כראוי.

יותר מכך יש לומר, ולפחות בפנימיות הענינים: העובדה, שבפועל היה כך, שתחילה בנו את המשכן „לפי שעה“ כאשר עדיין לא באתם עד עתה...“ ורק לאחר מכן³⁶ בנו „בית לדורי דורות“³⁷, נובעת מכך שזהו סדר ואופן קיום המצוה – מן הקל אל הכבד: בתחילה משכן (אהל, ארעי) ולא נחלה במקום קבוע, ורק לאחר מכן היה יכול להיות בית קבוע – בית עולמים בירושלים³⁸.

(30) ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 444 ואילך. וש"נ.

(31) ראה אזה"ח שם, ח. ובארוכה – לקו"ש שם.

(32) בבבאור הרמב"ם ריש הל' בית הבחירה – ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 322 ואילך. וש"נ.

(33) ל' הרמב"ם שם.

(34) שם פ"א ה"ה. וראה שם פ"ו ה"א. פ"ו ה"א. ועוד. וראה לקו"ש שם ע' 325 (ס"י). וש"נ.

(35) רמב"ם שם פ"א ה"ב.

(36) להעיר מוח"ב שם ואזה"ח שם – הטעם בזה שלאחרי המשכן הוצרך להיות משכן שילה לפני בנין ביהמ"ק בירושלים.

(37) רמב"ם שם ה"ג.

(38) להעיר ממשנ"ת (לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 21 הערה 69),

(* ראה הערה 36.

(*) וראה תדבא"ר פ"ח: אשירן הצדיקים שאין שונא שלט להם ובמנעו ידוהם שכן מצונו במשכן כו' אבל במשכן שנעשה שלמה שלט בו שונא כו'.

ט. עבודת האדם במקדש

לפי האמור לעיל יובן מדוע נלמד הציווי של בנין המקדש דוקא מן המשכן, כדלעיל סעיף ד':

כיון שהחידוש של השראת השכינה במקדש, לעומת מתן תורה, היא בהיותה תוצאה של עבודת האדם, וענין זה היה גלוי יותר דוקא במשכן שבמדבר, ומכך לומדים שזהו העיקר גם במקדש.

לפי זה יש לבאר בפנימיות הענינים את דיוקן של הרמב"ם בכנותו את המשכן – „מקדש המדבר“, בהלכה „הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם אנשים ונשים כמקדש המדבר“, למרות שבהלכה קודמת⁹⁰ אין הוא מתבטא בכינוי „מקדש המדבר“⁹¹:

הענין של עבודת האדם באופן של „תרומה“ בבניית בית המקדש – „לבנות ולסעד בעצמן ובממונם“ – נובע ודומה ל„מקדש המדבר“, אשר לא ישב אדם שם“, שאין זה מקום הקשור לגילוי אלקות, והמשכן נוצר ונבנה כתוצאה של עבודת

(90) בריש הל' בית הבחירה לא כתב (משכן שעשה משה רבינו) במדבר.

(91) משאי"כ לפניו בה"ה שכתב „בעין קלעי החצר שהיו במדבר“.

ופעולת האדם כדלעיל.

י. בניית משכן לה' גם במצב רוחני של „מדבר“

זוהי ההוראה הנלמדת מהמשכן ותורתו לעבודתו הרוחנית של כל אחד בכל תקופה שהיא: לעתים חש האדם את עצמו במצב של „מדבר“, אשר לא ישב אדם שם – אין אצלו „ישב“ של קדושה ואלקות, ואז הוא עלול ח"ו להתייאש. אומרים לו, שישנו גם מקדש המדבר, ואדרבה: הציווי „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“ התחיל והתקיים בפועל במשכן של ישראל בהיותם במצב של „מדבר“.

וכאשר יהודי בונה משכן דוקא בהיותו במצב רוחני של „מדבר“, נגרם „יתרון האור מן החושך“⁹², עד אשר הוא מגיע לדרגת „מדבר דקדושה“ – לדרגה של „כי לא אדם הוא“, שמעל לדרגת אדם העליון⁹³.

(משיחת ש"פ תרומה תש"מ)

(92) קהלת ב, יג.

(93) ראה לקו"ת במדבר ד, ג ואילך. שה"ש כב, א. כג, סעי"ב ואילך. ועוד. וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 508.

לזכות

כ"ק אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנָנוּ וּרְבִינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

ויהי'ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יהי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנָנוּ וּרְבִינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְעוֹלָם וָעֶד

ה. החידוש במשכן – השראת השכינה על ידי עבודת האדם

ההסבר לכך הוא:

לגבי זמן השראת השכינה למטה מוצאים במדרשים שתי דעות. לפי מאמר חז"ל אחד שרתה השכינה למטה במתן תורה, שאז „בטל⁴⁴ גזירה ראשונה ואמר: התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים, ואני המתחיל, שנאמר⁴⁵: וירד ה' על הר סיני⁴⁶ וכתוב⁴⁷: ואל משה אמר עלה אל ה'“. ובמקום אחר אומרים חז"ל⁴⁸: „אימתי שרתה השכינה בארץ, ביום שהוקם המשכן“⁴⁹.

ומובן שאין מחלוקת בין הדעות הללו: השראת השכינה במתן תורה היתה משום „אני המתחיל וירד ה' על הר סיני“, וכיון שהיה זה מלמעלה, ולכן, למרות שבשעת מעשה, כאשר ירד ה' על ההר, הרי „כל הנוגע בהר מות יומת“⁵⁰ כלומר, שהיתה קדושה בהר סיני הגשמי, אך „במשוך היובל“ – שזהו „סימן סילוק שכינה“ – הרי „המה יעלו בהר“⁵¹, הר סיני נותר כמקודם, חזק⁵².

ואילו השראת השכינה במשכן היא על ידי „ונעשו לי מקדש“, על ידי עשייתם של בני ישראל, וכפי שהתורה מדגישה גם בפרטי המשכן והכלים: ונעשו⁵³, ואת המשכן תעשה⁵⁴, וכדומה. וכיון שהשראת השכינה הגיעה באמצעות עבודת האדם⁵⁵. הרי הקדושה

(44) שמו"ד פ"ב, ג. תנחומא וארא טו.

(45) יתרו ט, כ.

(46) ולפי פ' המת"כ כ"ה הכונה בב"ר פ"ט, ו.

(47) משפטים כד, א.

(48) במדבר"ד פ"ג, ב. פ"ב, ו. ובכ"מ.

(49) ובלקו"ת צו י, ד: ומעשה המשכן הוא תיקון לזה להיות דויה בתחתונים כו וכמ"ש ברבות בראשית פ"ט כו'. וראה רד"ה באתי לגני השי"ת.

(50) יתרו שם, יב.

(51) שם, יג ובפרש"י.

(52) לבד בני' שפסקה והמתן (שבת קמו, א. וש"ג) גם לאחר במשך היובל ולתמיד (ראה המשך תע"ב ח"ב ע' תתקלא). ואף שע"י חטא העגל חזרה (וח"א נב, ב. קכו, ב. ח"ב קצג, סע"ב) לא חזרה לגמרי (כדמוכח בשבת וכו' שם. וראה חסד לאברהם מעין ראשון (עין כל נהר) פ"ג. נצוצי אורות לוח"ג יד, ב. לקו"ש ח"א ע' 10). ולהעיר מהדיוק חזרה ולא שהוא דבר חדש ועצ"ע.

(53) מתחיל מהארון (פרשתנו, כה, יו"ד ואילך), ועשו ארון, ועשית בדי", „ועשית כפורת גו", וכן בכל פרטי הכלים. הקרשים (כו, טו ואילך).

(54) כו, א. להעיר מאבות דר"ג (פי"א): גדולה מלאכה שאף הקב"ה

נקבעה⁵⁶ בתוך גשמיות המשכן⁵⁷ והמשכן וחלקיו נעשו קדושים.

לפי תורת החסידות, ובלשון המדרש הנ"ל, יש להסביר זאת כך: השראת השכינה בשעת מתן תורה היתה מלמעלה⁵⁸ – „ואני המתחיל שנאמר וירד ה' על הר סיני“. וכיון שהתכלית של „עליונים ירדו לתחתונים“ היא ש„תחתונים יעלו לעליונים“, שהעולם ייהפך לדירה לו יתברך, והרי למעלה „אין כח חסר פועל“⁵⁹ – לכן נעשו ה„תחתונים“ דירה לו יתברך⁶⁰, ולכן מוצאים שהקול של עשרת הדברות הגיע מכל ארבע רוחות העולם ומן השמים ומן הארץ⁶¹, כלומר, שהעולם „זעק“ את הענין של „אנכי ה' אלקיך“.

אך התכלית המושלמת היא, ש„התחתונים“ ייהפכו לדירה לקדוש-ברוך-הוא לא רק על ידי „פועל“ המתבצע מצד כחו יתברך, אך אין זה „קב שלו“⁶², ענשיית התחתון, אלא באמצעות „פועל“

לא השרה שכינתו על ישראל עד שעשו מלאכה* שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ולהעיר מל' רש"י פקודי (לט, מג) שמיני (ט, כג): יהי'ר שתרשה שכינה במעשה ידיכם.

(56) ראה גם לקו"ש [המתורגם] חט"ו ס"ע 220 ואילך (וש"ג) ע"ז לגבי קדושת א"י, שחלות הקדושה בארץ נקבעה דוקא ע"י מעשה הכיבוש. וגם בנוגע לקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז חט"ז) קביעת הקדושה במקום היא מצד מעשה הקידוש שקדשה שלמה (ראה שם הערה 49). וראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 157.

(57) ואולי י"ל שזהו החילוק בין הענין דהשראת השכינה (שזה הל' במ"ח), ולשכנתי בתוכם" שע"ש נק' משכן (ראה תניא פמ"א נו, ב). אגה"ס כ"ג (קלו, א). ולהעיר מפלוגתת הראשונים בהשראת השכינה במקום המקדש והביאור בזה (בה"ס שבהערה 17, וש"ג).

(58) ראה לקו"ת ראה כה, ב. המשך תע"ב שם ע' תתקל ואילך. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 23 ואילך.

(59) ראה פרדס שי"א פ"ג – הובא ונת' בסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פ"א. המשך תרס"ו ע' ה ואילך. קלט ואילך. (וראה בהוספות שם ע' תרד ואילך – בהוצאת קה"ת תשל"ז. ובהוצאת תנש"א ע' תרנו ואילך). ד"ה שובה וד"ה ולקחתם אע"ז.

(60) וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 209, שזה נעשה בתחלת הבריאה מצד נתואהו הקב"ה כו'.

(61) תנחומא שמות כה. שמו"ד פ"ה, ט. הובא ברש"י יתרו כ, ב. תניא פל"ז.

(62) ב"מ לח, א.

(* דכולל כל בני' ראה ויקהל לו. הנושאים את כל מלאכת הקודש איש איש ממלאכתו אשר תמה עושים. שם ז: והמלאכה ה' דים (ובפרש"י שם). פרש"י שם לו. א. שנתן נפשו על המלאכה. פקודי לט. לב ופרש"י שם: יעשו בני ישראל את המלאכה גו'.

שיתבצע על ידי התחנות, שהאדם יעשה דירה לו יתברך בעולם הזה על ידי עבודתו.

וזהו החידוש שבמשכן לעומת מתן תורה. את הענין של „ושכנתי בתוכם“ הביאו ישראל על ידי עבודתם – על ידי „ונעשו לי מקדש“.

בכך מובן מדוע מקדימה התורה את הענין של „ויקחו לי תרומה“ – כי הענין, שהשראת השכינה במשכן באה על ידי עבודתם של ישראל, מתבטא ב„תרומה“, כדלהלן.

1. ביטול או הזדככות התחנות

ל„תרומה“ יש שני מובנים: א) כפירוש רש"י⁶³ – הפרשה. ב) הרמזה⁶⁴. שני פירושים אלו, הקשורים זה לזה, אינם רק מסבירים ש„הרמזה“ של העולם ועניניו: זהב וכסף וכדומה, לאלקות מתבצעת על ידי „הפרשת“ האדם, אלא הם גם מתארים את אופן העבודה והעליה:

המילה „תרומה“ – הפרשה – מדגישה שאין האדם נותן את כל מה שיש לו, אלא הוא מפרש חלק מנכסיו ומרים אותו, ונותן אותו לקדוש-ברוך-הוא – „לי – לשמי“⁶⁵.

ויש הבדל בין שני האופנים הללו של השראת השכינה: כאשר השראת השכינה באה מלמעלה, כבמ"ח, הרי היא באופן שווה בכל חלקי העולם.

ואילו כאשר השראת השכינה נגרמת באמצעות עבודתו של התחנות, „המטה“, הרי יש הבדלים בהתאם לדרגת נדיבת לבו, ויש סדר והדרגה, מן הקל אל הכבד: „תחתונים“ שאינם בטלים לאלקות, והיהודי בעבודתו מפרש חלק מהם (תפסת מרובה לא תפסת)⁶⁶ ומרים אותו לקב"ה. ולאחר מכן הוא עולה מדרגה לדרגה, ומפריש ומרים חלק נכבד יותר מן העולם⁶⁷, עד אשר כל העולם יהיה דירה

לקב"ה באמצעות עבודתו⁶⁸. והבדל זה אינו רק בסדר ואופן הבירור והעליה של העולם, אלא הוא מתבטא גם באופן ההתבטלות שגורמת השראת השכינה:

כאשר השראת השכינה היא מלמעלה, נגרם ביטול במציאות העולם, כי גילוי השכינה אינו מאפשר מציאות מחוץ לאלקות. וכדברי חז"ל⁶⁹ אודות מתן תורה: „צפור לא צוות... שור לא געה“. ואילו ההתבטלות עקב השראת השכינה הנגרמת מצד פעולת האדם, ובמיוחד בתחילת עבודתו, כאשר מתחילים „לבנות את המשכן“, היא כ„הפרשה“ בלבד – הוא לוקח חלק ממציאותו „ומרים“ אותו לקב"ה, אך לא באופן שהוא מבטלו לגמרי, ושולל את עצם מציאותו, כי האדם כשלעצמו אינו יכול לשלול ולבטל לגמרי את עצם מציאותו.

ובניסוח כללי יותר: בנותן תורה – ביטול התחנות, בעשיית המשכן – הזדככות התחנות.

2. החידוש בפרשה – תרומה

והיה הסיבה לכך שהתורה מפרטת את כל י"ג⁷⁰ או ט"ז⁷¹ פרטי הדברים בתרומה למלאכת המשכן,

פ' תרומה – בירור והעלי' דעניני העולם. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 161 ואילך.

68 ראה לקו"ש [שנסמן לקמן הערה 75] יתירה מזה, ש"ל שבהפרשת נתינת מתנות כהונה מתבטאת שלימות הענין דדירה בתחתונים, בהחלק הנשאר ברשות האדם, שמשמש בזה לא מפני שהם נכסיו שלו, אלא לפי שהקב"ה „הוא הנותן לך“ – נתנו לו וצריך להשתמש בזה כפי רצון ה'.

69 שמו"ר סכ"ט.

70 פרש"י ריש פרשתנו (ודעת זקנים מבעה"ת). תנחומא כאן ה. שהש"ש פ"ד, יג. זח"ב קמח, א.

71 בחיי כה, ז. כלי יקר פרשתנו שם, ג. וראה זח"ב קלה, א. – ובראב"ע (כה, ג) טז* דברים! – וראה ר"אם וזקוני. וראה אה"ת (פרשתנו ע' א"שפ. א"ש. א"ת. א"ת). תיווך ב' הדיעות. ועד"ו ברע"ב ושי"ך עה"ת כאן.

(* מה שמביא לקמן בפרשתנו (כה, מ) בשם הגאון (הרס"ג) שמונה עשר דברים הם במשכן – אינו שייך למנין דידן. כי שם הכונה להדברים שרואו במשכן (ראה רב"ע שם לפני" ובפי הקצה: הארון כ"י אור השכינה כ"י קרבן עוף ובהמה כ"י שחיטה כ"י, ולא הדברים של תרומת נדבת) המשכן (שמהם נעשה המשכן וכליו).

(* י"א שהכוונה לרב האי גאון על סמך שנמצאו ביטויים דומים להג"ל בשירת רה"ג שהובאה בפי הר"מ בורטל לסי' פ"ד מ"ב. ותמוה ביותר לאחר שברייבי מקומות בהראב"ע מובא, „הגאון ול"ה הכוונה להרס"ג. ואפילו את"ל שהר"ג פ"י כ"ך אין זו הוכחה כולל שאין זה פי' הרס"ג ולהוציא „הגאון“ דבאן – מפי „הגאון“ בהראב"ע בכל מקום

כי בעבודת האדם להפיכת העולם לדירה לו יתברך⁷² הרי העבודה והעליה של כל חלק של העולם הוא באופן שונה⁷³ – סוג שונה של תרומה, הן בהפרשה והן בהרמה.

ולפי זה מובן מדוע מקדימה התורה את הציווי „ויקחו לי תרומה“ לפני „ועשו לי מקדש“, ומדוע שם הפרשה הוא „תרומה“, כי החידוש העיקרי של הפרשה הוא התכלית של דירה בתחתונים בבנין המשכן, הנעשית על ידי פעולת האדם, בסדר מן הקל אל הכבד – הפרשה ותרומה, ורק לאחר מכן – מקדש. דוקא על ידי כך מתממשת התכלית המושלמת של בריאת העולם.

והו ענין התרומה, השראת השכינה על ידי הפרשת האדם באופן הג"ל, לאחר ששרתה השכינה בזמן מתן תורה מצד הבורא (ואני המתחיל) – דוקא באמצעות עבודה, ודוקא אז שורה עיקר השכינה בתחתונים⁷⁴.

בכך מובן גם מדוע נקראת הפרשה בשם „תרומה“, כי השלימות והמעלה של כל עשר התרומות⁷⁵ היא כפי שהיא מתבטאת בפרשתנו, שעל ידי התרומה – הפרשה והרמה, נעשה משכן – השראת השכינה על ידי פעולת האדם ועבודתו.

ה. המשכן – גילוי אלקות ב„מדבר“ הרוחני

לפי גילוי זה ניתן להסביר כיצד בניית המשכן בפני עצמה, שלא רק כהכנה לבית המקדש, היא ענין נצח⁷⁶, שהרי התורה היא נצחית:

התחלת עבודת ה„מטה“, „התרומה“, דוקא בעת זו אינה רק משום שהיה זה לאחר מתן תורה, לאחר „במשוך היובל“⁷⁷, שזוהו הסימן לסילוק השכינה⁷⁸,

72 ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 161 ואילך.

73 ראה לקו"ש ח"א ע' 112 ואילך.

74 ראה המשך תערי"ב שם (ס"ע תתקלה ואילך), דגילוי אלקות בדרך פשיטות בדוגמת לעת"ל ה' בביהמ"ק שהוא השלימות (דועשו לי מקדש –) משכן ד, בביהמ"ק ה' התפיסה דאלקות בפשיטות ומי שה' בביהמ"ק ה' בו הרגש אלקות כו', ע"ש. משא"כ במ"ת (ראה בהנסמן לעיל הערה 58).

75 ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 241 ואילך (סעיף ד"ח) דשלימות הענין דדירה בתחתונים הג"ל מתבטאת בהענין דהפרשת תרומה וכל מתנות כהונה.

76 שעפ"ז יומתק זה שהמשכן הוא קיים לעולם (ראה הערה

43).

77 יתרו יט, יב"ג.

78 פרש"י שם, יג.

ואשר משום כך לא הורגש אז בגלוי „וירד ה' על הר סיני“, אלא גם משום שזה היה במדבר:

המשמעות הרוחנית של „מדבר“⁷⁹ היא מקום ומצב שבו „לא⁸⁰ ישב אדם (העליון)⁸¹ שעל הכסא) שם“ – שם אין גילוי אלקות, באופן של ישב. ואילו עיר מושב היא מקום של גילוי אלקות – ישב אדם העליון שם.

וזהו ההבדל, באופן כללי, בין המשכן לבין בית המקדש בירושלים: בית המקדש נבנה לאחר שבאו ישראל „אל המנוחה ואל הנחלה“, כאשר יצאו מן המדבר והגיעו למקום ישוב בני אדם. הוא נבנה בארץ ישראל, אשר עליה נאמר⁸² „תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“, ובארץ ישראל עצמה – בירושלים, מקום של יראת שלם⁸³, שלימות היראה⁸⁴, ובירושלים עצמה – במקום שהוא „שער השמים“⁸⁵ –

המקדש, הדירה לעצמותו, אשר עושים מדברים תחתונים, הוא איננו אפוא תוצאה של עבודת האדם בלבד, אלא גם מצד „אשר יבחר“, בחירת וקדושת הקב"ה השורה והופכת את המקום להיות כלי לאלקות.

אך במדבר, שאיננו מקום ישוב אדם, וכלל אינו ראוי להיות כלי לאלקות, ולהיפך: זהו מדבר העמים⁸⁶, נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים⁸⁷ – שם עשיית המשכן, הפיכת מקום זה לדירה לקדוש-ברוך-הוא, היא תוצאה של עבודת האדם בלבד, באופן של תרומה, כדלעיל.

ולכן, דוקא מ„מקדש המדבר“⁸⁸ נלמדת ההוראה וניתן הכה, שגם בזמן הגלות, כאשר „אותותינו לא ראינו“⁸⁹, ב„מדבר העמים“ שלנו, שבו אין גילוי אלקות אלא חושך כפול ומכופל – גם במצב זה אפשרי וניתן הכה לבנות משכן לה' – ושכנתי בתוכם.

79 ראה לקו"ת ראה לב, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

80 דימ"ב, ג, ו.

81 לקו"ת נשא כ, ג. ראה שם.

82 עקב יא, יב.

83 ב"ר פנ"ז, י"ד. תודה הר תענית טו, א.

84 לקו"ת ר"ה ס, ב. שה"ש ו, ג. ובכ"מ.

85 ויצא כה, יז. ובמדבר"ל לשם.

86 יחזקאל כ, לה. וראה בחיי, אוה"ח ועוד ר"פ מסעי. לקו"ת

ר"פ נשא. ובכ"מ.

87 עקב ה, טו.

88 ל' הימ"ב ה' ביהב"ח פ"א הי"ב.

89 תהלים עד, ט.